

**AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARINING
MUSTAQIL FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHDA
TADQIQOTGA ASOSLANGAN TA'LIM METODLARIDAN
FOYDALANISH**

Xusanboyeva Zulfizarxon Xayrulla qizi.

Nizomiy nomidagi TDPU o'qituvchisi

Boymurodov Ibrohimbek Iskandar o'g'li

Nizomiy nomidagi TDPU magistranti

Annotatsiya. *Ushbu tezisdan akademik litsey o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlarining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotga asoslangan ta'lim o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni egallash, balki ularni amaliyotga tatbiq etish, muammolarni mustaqil hal qilish va ijodiy yondashuvni shakllantirish imkonini beradi. Mazkur metod o'quvchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish, ilmiy izlanishlar olib borish ko'nikmalarini oshirish va o'z fikrlarini dalillar bilan isbotlash qobiliyatini mustahkamlashga yordam beradi. Tezisdan tadqiqotga asoslangan ta'lim yondashuvlarining afzalliklari va ularni amaliyotga joriy etish yo'llari yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *mustaqil fikrlash, tadqiqotga asoslangan ta'lim, analitik tafakkur, ilmiy izlanish, ta'lim metodlari.*

Annotation. *This thesis examines the role and significance of research-based teaching methods in developing independent thinking skills among academic lyceum students. Research-based education enables students not only to acquire theoretical knowledge but also to apply it in practice, solve problems independently, and develop a creative approach. This method helps students enhance their analytical thinking, improve research skills, and strengthen their ability to support arguments with evidence. The thesis highlights the advantages of research-based learning approaches and explores ways to implement them in practice.*

Keywords: *independent thinking, research-based learning, analytical thinking, scientific inquiry, teaching methods.*

Аннотация. *В данной тезисе рассматривается роль и значение исследовательских методов обучения в развитии навыков самостоятельного мышления у учащихся академических лицеев. Обучение, основанное на исследовании, позволяет ученикам не только получать теоретические знания, но и применять их на практике, самостоятельно решать проблемы и развивать творческий подход. Этот метод способствует развитию*

аналитического мышления, повышению исследовательских навыков и укреплению способности аргументировать свою точку зрения с помощью доказательств. В тезисе рассматриваются преимущества исследовательского обучения и пути его внедрения в образовательный процесс.

Ключевые слова: *самостоятельное мышление, исследовательское обучение, аналитическое мышление, научный поиск, методы обучения.*

I.Kirish. Hozirgi zamon ta'lim jarayoni o'quvchilarning faqatgina bilim olishi bilan cheklanib qolmasligi, balki ularning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilishi kerak. Shuning uchun ham zamonaviy pedagogik tadqiqotlar ta'lim jarayonida innovatsion metodlarning joriy etilishi muhim ekanligini ko'rsatmoqda. Xususan, tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlari o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, analitik tafakkurini shakllantirish va ilmiy izlanishlar olib borish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish va ularni tanqidiy fikrlashga undash muhim masalalardan biri hisoblanadi. Akademik litsey o'quvchilari uchun tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlarini qo'llash orqali ularda ilmiy izlanish olib borish, mustaqil qaror qabul qilish va mantiqiy xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish mumkin. Bu nafaqat ularning akademik bilimlarini oshirish, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida ham muvaffaqiyatli bo'lishlariga zamin yaratadi.

Ushbu maqolada tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlarining akademik litsey o'quvchilari mustaqil fikrlash qobiliyatiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu metodlarning samaradorligi, ularni ta'lim jarayoniga joriy etish usullari va mavjud muammolar muhokama qilinadi.

II.Asosiy qism

Bugungi ta'lim jarayoni o'quvchilarning nafaqat bilim olish, balki mustaqil fikrlash va ilmiy izlanish olib borish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Shu sababli, tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlaridan foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu metodlar o'quvchilarning tahliliy va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, mustaqil o'rganish va izlanish olib borish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlarining asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Muammoli vaziyat yaratish – O‘quvchilarga ma’lum bir muammoni taqdim etish orqali ularni mustaqil izlanishga undash. Bunday yondashuv o‘quvchilarning kuzatuvchanligi va fikrlash qobiliyatini oshirishga yordam beradi.

2. Savol-javob orqali izlanish – O‘quvchilar o‘zlari mustaqil savollar qo‘yishadi va ularni ilmiy izlanishlar orqali yechishga harakat qilishadi. Bu metod mantiqiy tafakkurni rivojlantiradi.

3. Eksperiment va tajribalar – O‘quvchilar o‘zlari amaliy ishlar orqali ilmiy jarayonlarni tushunib yetishadi, natijalarini tahlil qiladi va o‘z xulosalarini shakllantiradi.

4. Muhokama va tahlil qilish – O‘quvchilar o‘z izlanish natijalarini taqdim etishadi va ular bo‘yicha munozara olib borishadi. Bunday yondashuv tanqidiy fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqotga asoslangan ta’lim metodlarining samaradorligini oshirish uchun o‘qituvchilar o‘quvchilarga ilmiy izlanishlar olib borishda yo‘l-yo‘riq ko‘rsatishi, ularning mustaqil fikrlashiga rag‘batlantiruvchi sharoit yaratishi lozim. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar va ta’lim platformalaridan foydalanish orqali bu metodlarning ta’sirchanligini oshirish mumkin. O‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda tadqiqotga asoslangan ta’lim metodlarini qo‘llash samarali natijalar beradi. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini chuqur o‘zlashtiradi, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va ilmiy izlanishlarga bo‘lgan qiziqishlarini oshiradi. Natijada, ular nafaqat akademik bilimlarini mustahkamlash, balki kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida ham muvaffaqiyatga erishish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

III.Xulosa

Akademik litsey o‘quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda tadqiqotga asoslangan ta’lim metodlaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilar faqatgina nazariy bilimlarni o‘zlashtirib qolmay, balki mustaqil izlanish, tahlil qilish va yangi xulosalar chiqarish ko‘nikmalarini ham shakllantiradi. Tadqiqotga asoslangan ta’limning eng muhim afzalliklaridan biri o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish va ularga tanqidiy yondashuvni shakllantirish imkoniyatini berishdir. O‘quvchilar ilmiy izlanish jarayonida muammolarni aniqlash, ularni yechish yo‘llarini izlash va natijalar bo‘yicha xulosalar chiqarish malakasiga ega bo‘ladilar. Bu esa ularning kelajakdagi ilmiy va kasbiy faoliyatida katta ustunlik yaratadi. Shuningdek, tadqiqotga asoslangan ta’lim metodlarini samarali joriy etish uchun o‘qituvchilar tomonidan zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv yondashuvlardan foydalanish talab etiladi. Ta’lim

jarayoniga muammoli vaziyatlar yaratish, tajriba va eksperimentlar o'tkazish, muhokamalar tashkil etish orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish mumkin.

Umuman olganda, tadqiqotga asoslangan ta'lim metodlarini qo'llash natijasida o'quvchilar mustaqil o'rganish, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning nafaqat akademik natijalariga, balki hayotdagi muvaffaqiyatlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, ushbu yondashuvni ta'lim jarayoniga keng joriy etish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar tahlili

1. Adizov, B. (2020). Pedagogik innovatsiyalar va ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
2. Qosimov, A. (2019). O'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish metodlari. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Karimov, U. (2021). Tadqiqotga asoslangan ta'lim va uning samaradorligi. Pedagogika va innovatsiyalar jurnali, 3(2), 45-56.
4. Turg'unov, H. (2018). Muammoli ta'lim texnologiyalari va ularning ta'lim tizimiga ta'siri. Ta'lim va taraqqiyot, 5(1), 67-78.
5. Mahmudov, Z. (2022). Mustaqil o'rganish va tanqidiy fikrlashni shakllantirish usullari. Toshkent: O'qituvchi.
6. Dewey, J. (2017). Democracy and Education (Tarjima). Toshkent: Innovatsion ta'lim nashriyoti.
7. Vygotsky, L. S. (2020). Ta'lim va rivojlanish psixologiyasi (Tarjima). Toshkent: Pedagog nashriyoti.